

BUREEL :

DIESTERSCHE STRAET, TE
SINT-TRUIDEN.

AENKONDIGINGEN

15 C^{ms} PER REGEL.Brieven, artikels, geld,
franco toe te zenden.

HET REGT

INSCHRYVING :

OP ALLE POSTKANTOOREN.

REKLAMEN

40 C^{ms} PER REGEL.Opsteller-Uitgever:
HUB. DE COCQ-CRETEN.

NIEUWS- EN AENKONDIGINGSBLAD.

VADERLAND.

GODSDIENST.

VRYHEID.

Dit blad verschijnt tweemaal per week, des woensdag en des Zaterdag, by den Opsteller-Uitgever HUBERT DE COCQ-CRETEN, te Sint-Truiden. — Jaerlyksche inschryving voor St-Truiden, 5 fr.; vrachtyr voor alle andere plaatsen des ryks, 6 franken; voor Holland, 7 fr. 50 c.

DE VRYMETSELARY IN BELGIË.

Men moet thans niet meer trachten ons wys te maken dat de vrymetselary hier te lande er niet op uit is onzen heiligen Godsdienst te ondermynen. Ik wil aennemen dat men in het burgelyk leven vrymetselaers aentref, waarmede men kan verkeerden zonder dat onze beginselen daeronder lyden, dit zyn naem-vrymetselaers, zoo als er vele naem christenen en ook naem-katholieken zyn, maer onmogelyk is het, ook hier te lande, en zelfs onder de meest mogelyke gevoegzame soort, dat er een vrymetselaer te vinden is die, als hy de logie bezoekt, niet medewerkt tot ondermyning van het Catholicismus. Voor de waarheid hiervan getuigen al de geschriften, die oit met den stempel der logie in het licht gegeven zyn, en ook al de verslagen van zittingen en plegtige feesten, welke oit aen den dag zyn gekomen. Ik wil daarvoor een paar voorbeelden aenhalen, om te doen zien dat de tael die door Garibaldi, Mazzini en ander uitvaegsel der maetschappij wordt gevoerd, geheel uit het wetboek der vrymetselary is geput.

« Indien de vrymetselary, zoo sprak nog niet lang geleden een der venerabele meesters der logie, zich moest beperken binnen den engen kring dien men haer zou willen aenwyzyn, waertoe zou dan de uitgebreide inrigting en de onmetelyke uitgestrektheid dienen, die men haer gegeven heeft?... Het uer des gevaers is geslagen; het gevaer wordt onmetelyk; er moet gehandeld worden... Van alle kanten organiseert de vyand zich. De klooster-hydra (dat wil zeggen de gansche katholieke hiërarchie) die zoo vaak werd verbryzeld, dreigt ons wederom met hare afschuwelijke koppen. Wy vleiden er ons te vergeefs mede dat wy in de achttiende eeuw den eerlooze (den heiligen Godsdienst) verpletterd hadden, de eerlooze verheft zich krachtiger, roofzuchtiger, hongriger dan oit. Men moet altaer tegen altaer, onderwys tegen onderwys stellen. »

Behoeft men meer tot bewys dat het de vrymetselary alleen te doen is om het Christendom te ondermynen? Dat door de cosmo-politische revolutionairen, die het woord vooruitgang als een tooverspraak gebruiken om de argeloze wereld te bedriegen, te verschalken, het meest op de logies der vrymetselary gerekend wordt, ter volvoering van hunne schandelyke plannen, blykt niet minder uit de korrespondentie van de revolutionaire piemontische Venta. Daerin wordt onder andere het volgende gezegd : « Wy rekenen op de logies om onze geleerden te verduubelen; zy vormen, zonder dat zy er erg in hebben, ons voorbereidend noviciaet. Zy redekavelen onophoudelyk over de gevaren der dweepzucht, over het geluk der maetschappelyke gelykheid en over de groote beginselen der godsdienstvryheid. Zy doen van den eenen feestdich tot den andere eenen verpletterenden banyloek tegen de onverdragzaamheid klinken.

De Minister en Senateur Lambrechts, van Sint-Truiden, vriend van Surllet-de-Chockier.

Het keizerryk bestond niet meer en Frankryk was wederom koningryk geworden onder de regering van Ludovicus XVIII. Lambrechts en Surllet konden zich rusten, koolen planten en wol verkoopen. Ondertusschen bleven deze twee staetsmannen elkander toegeneegen en hunne betrekkingen vriendelyk. Surllet was tevreden met zyn lot; Lambrechts had wel iets anders gewild, gelyk het blykt uit hunne briefwisseling. Myne politiek, schreef hy aen Surllet, is byna dezelfde als de uwe; maer gy hebt het geluk van stil, gerust en verwyderd van alle gerucht te leven in het bewerken van uwe landeryen : *Fortunatus et ille deos nostri agrestes*. Hierin benyd ik uw lot; ik zeg somtyds by my zelyven: konde ik gaan leven by myn goeden vriend Chockier en met hem tuiieren, wat zou ik gelukkig zyn! maer het lot heeft het anders beslist, ik moet hier waer ik ben al kwyvende leven (*végéter*); wat er ook van zy, en in alle geval, ik zal nooit, zoo lang ik op den zotten aerdbol zal rondwalen, myn vriend vergeten. »

Wat is dan van Lambrechts gekomen na den val van Napoleon? Dit zullen wy gaen opsporen. Wat Surllet betreft, zyne levensbeschryving zal ons genoeg te kennen geven wat hy geworden is na eenigen tyd den landbouwer gespeeld te hebben. Om onzen stadgenoot wel te doen kennen, moeten wy zyn leven in het kort opgeven, en dit zal onze lezers niet onaengenaem zyn, aengezien zy daerdoor een grooten staetsman zullen ontdekken welke mischien hun onbekend was.

Niets wetende noch van zyne nabestaenden noch van de wooning waerin hy geboren is, wilden wy ons wenden tot den oudsten man van Sint-Truiden; maer helaas!

Dat is meer dan voldoende om ons volgelingen te bezorgen. Een man, die doortrokken is van zulke beginselen is niet meer ver van ons verwyderd; hy behoeft nog slechts in onze geleerden opgenomen te worden. Hier is alleen de vooruitgang te vinden; doet geene moeite om hem elders op te sporen. Doch past op dat gy nimmer het masker oplit; sluip rondom de katholieke schapekooi en grypt, als een goede wolf, het eerste schapeje dat zich onder gunstige omstandigheden aen u vertoont. »

Zoo wordt door een genootschap, dat koningmoorders onder zyne leden had, den vrymetselaer als zynen natuerlyken bondgenoot beschouwd.

DE KIESHERVORMING.

Er wordt thans veel gesproken over hetgeen in de Kamer voorgevallen is ter gelegenheid van het voorstel van M. Couvreur om den dag der beraedslaging van de kieshervorming vast te stellen. M. Frère heeft als een blind staetsman in die zaak gehandeld; hy heeft de beraedslaging van dit gewigtig vraagstuk trachten te versmachten; hy heeft met eene onbegrypelyke verachting gesproken van de werkende klassen! hy heeft gesproken van een kiezerskorps van boerenknechten, van kiezingen waer eenige *torren bier of genever* zouden over beslissen, enz. Wy gelooven dat de dag der boeting voor M. Frère staende is. M. Tesch heeft het zich tot eene eer gerekend de bespottingen van M. Frère te ondersteunen door te heweeren, dat er in het land slechts een *vyf-en-twintigtal* personen eene kieshervorming verlangen. Zulke tael is niet alleen eene gekheid, maer eene ongehoorde onkenning der waarheid. En nogthans weten beiden zeer wel dat de verzoekschriften betrekkellyk de uitbreiding van het kiesregt duizende en duizende handteekens dragen. De dood van Leopold I alleen heeft het petitionnement onderbroken, Leopold II werd door de werkende klassen toegejuicht. De werklieden zegden; schorsen wy tydelyk het petitionnement voor de kieshervorming op; wachten wy geduldig de beraedslaging van dit wetsontwerp af.

Niemand heeft vergeten wat lof men aen het schoon gedrag der werklieden heeft toegezwaid; maer nu wordt dit vaderlandslievend geduld en stilzwygen door M. Frère ingeroepen als een bewys dat zy hoegenaemd geen kieshervorming verlangen. Zou het dan eendelyk waer zyn dat het regeringsstelsel van zekere mannen gansch op list en veinzery steunt?

Het is stellig dat er eene groote verbittering in de gemoederen heerscht. Eene byzondere omstandigheid heeft overigens veel bygedragen om die verbittering te verduubelen. De werklieden hadden besloten den 19 february de volksvertegenwoordigers vreedzaam by hunne intrede in de kamer door den kreet « *kieshervorming!* » te onthalen. De burgemeester van

God heeft over eenige dagen dezen deugdzaam en eerbiedwaardigen gryzaerd, ond 95 jaren en *Vander Bruggen* genoemd, tot zich geroepen. Wy hebben ons dus moeten begeven tot eene andere bron, welke ons niets zal te kennen geven over de innerlyke byzonderheden van 's mans leven.

Wy lezen in de geschiedschryvers van het Luikerland dat Lambrechts te St-Truiden geboren is in 't jaer 1753, den 20 november, zonder iets te kunnen vernemen over zyne ouders of voorouders. Hy werd dokter in de rechten in 1784, en professor, dry jaren daarna, in de Universiteit van Leuven. In 1786 was hy *rector magnificus* dezer Universiteit. In 1788 en 1789 zond keizer Joseph II, wiens grondstelsels Lambrechts goedkeurde, hem naer de Universiteiten van Duitschland om deze te bezoeken en na te zien. By zyne terugkomst ontstond de brabantse revolutie, welke hy afkeurde, aengezien hy een aenhang der keizers was. De vlugt genomen hebbende, bleef Lambrechts by de vreemden wonen tot op het einde van de brabantse omwenteling. In 1793 kwam hy te Brussel verblyven en pleitte aldaer als advocaat. By de intrede der Franschen, na den val van Robespierre, werd hy franschgezind en kreeg verhevene plaatsen, opklimmende van den eenen tak tot op den andere tot dat hy, minister geworden zynde, boven op het toppunt zat. Daer bleef hy twee jaren zitten. Maer het is moeijelyk zich vast te houden en niet af te rollen wanneer de wind hevige waeit; en de wind waaide sterk toen Napoleon alle magt in handen gekregen had. Lambrechts moest wyken en werd senateur. Maer de keizer, overtuigd dat deze staetsman veel invloed had door zyne bekwaamheid en groot verstand, spandt alle middelen in om hem tot zich te trekken; het is daarom dat hy hem *commandant de la légion d'honneur* maekte en hem den titel van *graef* gaf. Niettegenstaende al de vleijeryen welke Napoleon

Brussel had lont geroken en slaegde erin dit voor te komen door aen het komiteit te beloven dat het wetsontwerp aengaende de kieshervorming gediskuteerd zou worden. De houding van het ministerie heeft bewezen dat de woorden van den burgemeester slechts ydele beloften waren, en wat veel erger is onder degenen die tegen het voorstel van M. Couvreur gestemd hebben, beyndt zich M. Auspach zelf! Ook is de verontwaardiging der werklieden groot.

En inderdaed de Negers of Zwarten verkrygen het kiesregt; zullen dan onze belgische werklieden voor eeuwig van de stembus verwyderd blyven? Zy betalen den bloedimpost, zy betalen een aanzienlyk aendeel in de vyftig miljoen, welke de indirekte belastingen opbrengen; zy moeten gelyk zyn voor de wet. Ook hebben zy besloten door wreedzame, maer krachtadige betoogingen eens de oogen en de ooren te openen van de zetelbazen in de Kamers. Die betoogingen zullen weldra te Brussel en in andere steden plaats grypen.

Het geldt hier geene *liberale* of *klerikale* twisten, maer eene kwestie van *regtvaardigheid* van zeer groot belang voor de werklieden. Sedert lang zyn wy overtuigd dat niet enkel de regtvaardigheid en de geest der Grondwet, maer ook de algemeene politieke toestand eene herziening onzer kieswet noodzakelyk maken, en dat zy, die dezelve tegenwerken, van alle gevoel van bilykheid en van politiek vooruitzigt beroofd zyn.

WAEROM IS DE GODSDIENST NOODIG?

Montesquieu zegt met zyne gewoone diepgrondigheid dat zonder het gezag der Kerk, de eenigste vyand en bedwinger der willekeurigheid, de volkeren weldra slaven zouden worden. En nogthans sedert wanneer is er hier in België méer geschreeuwd geworden tegen Kerk, Paus en geestelykheid dan heden? Geene Kerk, geen geloof, geene geestelykheid meer! Maer ook onze kopstukken hebben veel verstand dan al de groote mannen, die over het gezag der Kerk oit gehandeld en geschreven hebben! Zy willen het geloof ondermynen, hetzelfde uitdooven in de harten der menigte, het volk ongodsdienstig maken, en het alzoo tot de omwenteling aanzetten, alwaer zy troonen en kroonen willen verbryzelen.

En de gouvernementen zyn blind genoeg om zulke mannen het staetsroer in de hand te geven. De kroondragers zullen, met de religie alzoo te vermoorden, de eerste slagtoffers van hunne pligtige toegeving worden; het volk moet van zyn verstand beroofd zyn om in de liberale dagbladen alles toe te juichen wat tegen de katholieke Kerk geschreven wordt, die Kerk die alleen de volksrechten kan ondersteunen, verdedigen en staende houden. Waerlyk het is onbegrypelyk.

zeer wel wist in het werk te leggen, wanneer hy met mannen van groote verdiensten te doen had, heeft Lambrechts niet willen bukken en zich altyd gesteld tegen alle geweldadigheid. Ook voosde hy den val van den keizer en werd zelfs alleen belast met het opstellen der verklaring van het troonverval. Onder het *gouvernement provisoire*, 't welk opvolgde aen het keizerryk, werd Lambrechts met zyne vrienden *Destut-Tracy*, enz. gekozen tot het vervaerdigen van de nieuwe Constitutie, welke niet aengenomen werd. Daerop giug hy wederom op zyn eigen leven tot dat hy, in 1819, als vertegenwoordiger des volks gekozen werd door twee departementen, dat van Parys en dat van den Rhyne. Hy was dus lid van de *franche Kamer*, terwyl zyn vriend Surllet in de *hollandsche* zat te pleiten; de eene zoo wel als de andere waren van de *oppositie* of tegenkanting; maer Lambrechts hield het niet lang meer tegen; uitgeput van werken moest hy de openbare zaken laten varen, en stierf te Parys den 3 augustus van het jaer 1825.

Wat te bewonderen is, dat hy, St-Truidenaar, ond-professor en rector van de catholyke Universiteit van Leuven, twaelf duizend franken achterliet voor het stichten van een hospitaal voor protestanten. Hy stelde ook een prys van twee duizend franken in voor de beste redevoering over de godsdienstige vryheid (*liberté religieuse*). Was hy ook de catholyken indachtig? Dat weet ik niet. Die meer over Lambrechts wil weten, bezorge zich zyne levensbeschryving, uitgegeven door mynheer Verhulst in de *Revue Belge*, 2e tome, bladzide 201 tot 228. Onder de werken welke Lambrechts heeft achtergelaten behoort byzonder gemeld te worden het volgende: *Quelques réflexions à l'occasion du livre de M. l'abbé Frayssinous, intitulé: Les vrais principes de l'Église Gallicane, par le comte Lambrechts, ancien sénateur, ancien professeur à l'université de Louvain. Paris, 1818.*

De hervormers die beweeren Engeland verlost te hebben van het juk, van de slaverny van Roome, hebben het volk slechts verlost van zyne vryheid en zyne liefdadigheid; want de werkman in Engeland is slaef en doodarm, sedert men hem protestant heeft gemaekt, sedert men hem van de catholyke Kerk en derzelve onderstand beroofd of volgens die mannen, verlost heeft.

VICTOR-EMMANUËL ZIT ER TUSSCHEN.

De woeste kreten van Garibaldi beginnen hunne vruchten te dragen. Dat is natuerlyk. In zyne proklamatie riep hy uit: « Haet aen de priesters! Oorlog tegen de geestelykheid! » En 't volk van Venise heeft daarna een noodlottigeren, een woesteren kreet aen. Het heeft zich voor het paleis van den patriark samengeschoolen al roepende: dood aen de priesters! Weg met den patriark! De nationale wacht is onder de wapens geroepen; het volk is uiteengegaan. Maer voor hoe lang?

Al de korrespondentiën uit Florentië behelzen iets onheilvoorspellend. Men kan door het volgende oordeelen hoe zeer de gemoederen ontroerd en opgewonden zyn. Te Florentië, waer Ricasoli alvermogend was, wordt Garibaldi in het eerste kollegie gesteld tegen Ricasoli. Te Bolonje wordt Garibaldi gesteld tegen den markies Pepoli, bloedverwant van keizer Napoleon. Daerenboven wordt hy voorgedragen te Verise, te Turyn, te Genua, te Palermo. Het is dus niet te verwonderen dat de korrespondentie, welke ons die byzonderheden meldt, erby voegt: « De kiezingen baren ernstige ongerustheden aen de vrienden van het gouvernement. Garibaldi doet zyne kiesronde, en in Venetië, waer er over twee of dry maenden alleen konservateurs gekozen werden, heeft hy alle hoofden doen draefjen en op hol gebracht. »

Tusschen dit en eenige dagen zullen wy weten of de Italianen zich zelve geen zelfmoorden. In alle geval Victor-Emmanuël gaet loon naer werken ontvangen.

EENE LES VOOR ONZE STAETSMANNEN.

Het lager onderwys is in de wetgevende Kamer van Frankryk gediskuteerd geworden. Onder de redenaers verdient bemerkt te worden M. Kolb-Bernard, welke een eeuwenoud principie verdedigd heeft; hy wil eene godsdienstige opvoeding voor allen en hy bestrydt het gedacht van den Staet die onderwyst, omdat de Staet geen godsdienstig onderwys te geven heeft.

M. Kolb-Bernard bestrydt de scheiding tusschen den godsdienst en het onderwys. Hy spreekt van het luikerkongres van 1863 en roept uit: « Wat bekomt men aldus? Geene menschen, maer ruststooerende volkeren, hongriger naer nieuwigheden. Men bereidt die studentenkongressen, die de loechening van God, de souveriniteit van den doodslag, de liefde tot het menschedom met behulp der guillotien proklameren. Men bereidt den daverenden grond der revolutie. »

Dit onze staetsmannen dat eens nadenken.

BELGIË EN HOLLAND.

Welke de omstandigheden mogen wezen die de toekomst ons bereidt, er zyn zonderlinge tydingen in omzwerving die voorzeker geen goed voorspellen.

Het is stellig dat de geruststellende tael die het nederlandsch ministerie voert, zeer tegenstrydig met zyne daden is, en ware het zake dat er geene eischen van wegens Pruisen bestonden zoo minister Van Zuilen het aen de volksvertegenwoordigers heeft komen verklaren, waerom dan al die krygsbereidingen? De *Nieuwe Rotterdamse Courant* zegt dat er 80 smidsgasten in het Nieuwediep, aen het boord van de oorlogs culter *otlander* gekomen zyn; volgens de *Niederburgsche Courant* zyn de fregatten *Wassenaer*, *Eversten*, *Zeland* en de vlottende battery *Antler*, te Willemsoord in orde gesteld; de *Journal d'Utrecht* voegt by deze tydingen dat al de forten der linie van Utrecht bereid zyn tot de verdediging, maer dat het dan toch enkele maetregels van bestuur zyn; tot slot lascht het *Dagblad* in zyne kolommen eene nieuwe inschryving van 5000 gulden, ten voordeele van het *nationaal verdedigings komiteit*.

De fransche dagbladen handelen ook, met eene zekere aenhoudenheid, over de nederlandsche zaken. De *Presse* laet hooren dat er zou kwestie zyn van de intreding van België in den noorder duitschen bond. Koningin Victoria zou dit geraden hebben aen koning Leopold II, om aldus, by middel van de onderver-

